

Гречко А.В.

професор кафедри економіки і підприємництва

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

В результаті повномасштабного вторгнення росії та територію України активні бойові велися по всій довжині спільного кордону та частково на кордоні з білорусією, тобто фактично всі кліматичні зони України зазнали негативних екологічних наслідків від військових дій.

Спираючись на дані оприлюднені Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, звіти міжнародних організацій, що містять інформацію про стан довкілля та природних ресурсів, а також загрози та небезпеки для екології, що виникають під впливом ряду факторів, зокрема війни в Україні, можна лише приблизно оцінити її негативні наслідки для довкілля. Так, за даними Міндовкілля та міжнародних експертів на кінець 2022 року, унаслідок розв'язаної росією війни зафіксовано щонайменше 33 млн тонн викидів CO₂ [1]. З них [1]: від пересування внутрішньо переміщених осіб – близько 1 млн тонн CO₂ екв; від бойових дій – близько 8,9 млн тонн CO₂ екв; від пожеж – понад 23,4 млн тонн CO₂ екв. Значна кількість викидів парникових газів припадає на виробництво боєприпасів та відповідної сировини, а додаткові викиди виникають на етапі їх використання. За приблизними підрахунками, станом на лютий 2023 року, загальні викиди від використання боєприпасів становлять приблизно 1,6 млн тонн CO₂ екв [2]. Під час вибуху снарядів, утворюються вирви глибиною до 0,5-5 метрів, через це частково або повністю знищується рослинний покрив, а суміш хімічних речовин на роки осідає в ґрунтах, роблячи їх не придатними для використанні в сільському господарстві. Будівництво польових укріплень, так само супроводжується викидом парникових газів, пов'язаних з виробництвом і доставкою матеріалів (наприклад, деревини, цементу, бетону тощо). У результаті детонації ракет й артилерійських снарядів виникають пожежі на об'єктах цивільної та військової інфраструктури, через які в повітря потрапляють небезпечні продукти горіння – переважно оксид азоту, важкі метали і газові сполуки. Таким чином, через війну площа пожеж зросла з 35,6 тис. га до 495,1 тис. га. Це більше ніж середньорічна площа всіх пожеж в усьому ЄС у період з 2006-2021 років на 460 тис. га [3]. Масові ракетні та артилерійські обстріли паливно-енергетичного комплексу, а саме – нафтохранилищ та нафтопереробних підприємств призводять до масових пожеж та витоків нафти, затоплення вугільних шахт на території Донецької та Луганської областей, спричиняє забруднення водойм у прилеглих місцевостях, що робить ці території не придатними для життя на багато років, вода стає отруйною для всього живого. Активні бойові дії супроводжуються значними людськими жертвами, масові захоронення або залишки людського тіла здатні в процесі розкладання виділяти отруйні речовини та являтися збудниками небезпечних інфекційних захворювань. Крім того, в процесі війни масово гинуть тварини. Залишки потрапляють у повітря, частково – всмоктуються у землю, а для їх повного розкладу (залежно від умов) знадобляться роки.

Таким чином, навіть не маючи змоги на даний момент в повній мірі оцінити всі наслідки війни в Україні для екології, оскільки війна триває, значна площа територій знаходяться під окупацією або ж доступ до них обмежений через активні бойові дії, вже зараз є очевидним, що вони є катастрофічними і не лише для України, а і для всього світу.

Перелік посилань:

1. Зміна клімату 2023: збільшення викидів внаслідок війни та прогнози | Журнал ECOBUSINESS. Журнал ECOBUSINESS. Екологія підприємства | ecolog-ua.com. URL: <https://ecolog-ua.com/news/zmina-klimatu-2023-zbilshennya-vykydiv-vnaslidok-viyny-ta-prognozy> (дата звернення: 11.11.2023).

2. Головна (тмп). *Екодія*. URL: <https://ecoaction.org.ua> (дата звернення: 11.11.2023).

3. Ангурець О., Хазан П. та ін. Наслідки для довкілля війни росії проти України. *Електронне науково-популярне видання*. <https://cleanair.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/cleanair.org.ua-war-damages-ua-version-04-low-res.pdf>